

Tóth Ágnes Veronika ITT SZABAD VAGYOK
beszélgetés VATI TAMÁSSAL

Tavaly, a Bozsik Yvette Társulat tízéves jubileumának ünneplésekor elhangzott tőled az a mondat, hogy "Evidencia, hogy itt táncolok". De az, hogy táncolsz, szintén evidencia számodra?

• Most már talán lehet, hogy az, de sokáig nem volt evidencia, és most sem képelem, hogy ne csinálhatnék valami egészen mást. A Balettintézet után Köllő Miklósnál kezdtem táncolni, aki akkor jött haza Athénból, és újrakezdte a Dominót, de annak ellenére, hogy lenyűgöző volt vele a munka, akkoriban, a rendszerváltás környékén, nem tudott megkapaszkodni ez a társulat. Ezután többféle civil munkát is kipróbáltam, mindenféle marhaságot, voltam anyagbeszerző meg "titkárnő" is, meg hasonló, a legkitartóbban, egy évig meg ácsként dolgoztam.

A Balettintézettel különben mi volt a probléma?

• Engem nem vonzott az operaházi légkör, nem láttam benne perspektívát. Nem is kerültem volna vissza a táncszakmába, ha nem akartak volna elvinni katonának, de valami miatt azt érezte a magyar honvédség, hogy nagy szükség lett rám. Évekig, minden sorozáson úgy fogadtak: "Mi maga? Táncos? Menjen már! Mit akar itt?!" Aztán egyszer csak, vagy hat év után, júniusban azzal jöttek, hogy vonuljak be augusztusban. Így aztán elkezdtem küzdeni, hogy valamelyik társulathoz le tudjak szerződni gyorsan - bejártam például a Közép-Európásokhoz gyakorolni - de nem sikerült, hat hétre be is vittek katonának. Produkáltam mindenféle trükkös pszichiátriai tünetet, de ez nem volt elég, végül aztán nem ettem három hétig, és elájultam egy harctéri gyakorlaton: szóval nem volt egyszerű, míg végül leszereltek. De például az ideg- és elmeosztályon olyan csávókkal találkoztam, hogy tőlük aztán fel lehetett szedegetni egy-két dolgot!

Legalább a Playgroundban hasznát veszed.

• Nem direkt, de persze. Aztán, amikor leszereltem, akkor végre felvettek a Közép-Európa Táncszínházhoz. Ott találkoztam Yvette-tel, aki a *Hungarian Rock* című darabon dolgozott meghívott koreográfusként, és úgy tűnik, megszeretett, mert amikor a következő darabját, a *Sárga tapétát* csinálta, elhívott, hogy szerepeljek benne. Akkoriban még nem volt saját társulata, de ahogy megalapította, rögtön át is mentem hozzá a Közép-Európából.

Otthon érzed magad nála?

• Persze. Biztosan azért mondtam azt is, hogy evidencia, hogy nála táncolok. Ha az ember talál egy igazi alkotótársat, akkor miért csináljon mással valami mást? Én úgy élem meg, mintha mindig ugyanazt a darabot folytatnánk, hogy éppen mi a címe, hogy *Kabaré* vagy *Playground*, az mindegy. Yvette úgy csinál darabot, hogy belegyúrja, ami éppen az akkori élethelyzetében foglalkoztatja, teljesen mindegy, hogy éppen mondjuk a *Traviata* vagy *Miss Julie* az apropója, vagy bármi más.

A humorérzéketek összepasszol?

• Igen. Elég jól tudom, hogyan lehet színpadon bánni a humorral, de ehhez mindig kell a partner. Például az *Xtabaybe* vagy a *Holtodiglanba* evidens, hogy bele tudtuk vinni a humort meg az iróniát, mert Yvette-tel eléggé egy hullámhosszon vagyunk, de mással nem biztos, hogy ugyanolyan jól megy. Én az olyan humort szeretem a színpadon, amin nem feltétlenül kell fennhangon hahotázni.

Többnyire két alaptípust szoktál táncolni, vagy bohóc-szerepet, vagy macsó szerepet, és valahogy sosem értettem, hogy nem röhögöd el az utóbbit?

• Szerintem az már önmagában vicces, ha valaki macsó, ahhoz mit kéne még hozzárakni? Szerintem a férfiak annyira idióták! Például amikor halálosan komolyan veszik magukat, az már önmagában iszonyú vicces, nem kell rajta külön ironizálni, elég, ha megmutatom, ahogy legutóbb a *Traviatában*. Szokták mondani, hogy Yvette női alkotó, biztosan azért mutatja ilyennek a pasikat, azért karikírozza a férfiszerepeket, mert feminista, de ez egy marhaság, nekem még sokkal rosszabb véleményem van a férfiakról! Amikor nézem az Yvette darabjaiban rendre visszatérő, áldozat/agresszor-sémára épülő viszonyokat, mindig meglep, hogy tényleg élnek így nők, és eltűrik?

• Ez nagyon tragikus, de ha körül nézel a környezetben, láthatod, hogy így van, bár, amikor erre rádöbentem, engem is megrázott. A megcsalás, megalázás, brutalitás rengeteg kapcsolatban ott van, és függetlenül attól, hogy én ezt nem tartom elfogadhatónak, látom, hogy ez szinte hétköznapi jelenség. Életeket élnek le emberek egymással ilyen viszonyban. A macsó-szerepnél a bohóc-szerep szerintem sokkal jobban passzol neked, és úgy tűnik, nincs is határ, hogy meddig mész el: a Playgroundban például, hálóingben, fejedet borotvahabbal libbentél be...

• Az az ötlet csak abból alakult ki, hogy szórakoztunk a próbán Keresztes Tomival.

Ezek az improvizációk be szoktak kerülni a kész darabba?

• Persze, én már nagyon el vagyok ám szemtelenedve. És ha valami nem tetszik, arra is mondhatom, hogy nem akarom. Például a pedofil-vonalat próbáltam kiirtani a *Playground*-ból, biztosan, mert három lányom van, de amúgy is nagyon utálok ezt az egészet. Szóval ilyenkor simán háritok, de ez azért ritkán történik. Általában azt csinálom, amit akarok.

Mindenki így van ezzel?

• Nem, nem mindenki. Mi már nagyon régóta együtt dolgozunk, nyilván, tíz éve még nem ugrálhattam. De nem azért tehetek meg mindent, mert olyan régóta itt vagyok, hanem amiatt is vagyok itt ilyen régóta, mert itt szabad lehetek.

Mostanában kicsit mintha mozognál többfelé, Horváth Csabánál is szerepelsz a Kalevalában, Zsótérral is dolgozol.

• Igen, velük még szívesen dolgozom. Pontosabban, amikor a Zsótér elhív koreográfusnak, mindig furcsán érzem magam, mert nem vagyok koreográfus, de úgy tűnik, az ő szempontjából mégis ellátom a munkát, különben minek hívna el újra meg újra. De vele lenni, találkozni másfél hónapon keresztül, az óriási élmény, a mai napig lenyűgöz. Csabával meg jóban-rosszban együtt vagyunk. Ismerjük egymást régóta, még a Balettintézetből, de dolgozni csak pár éve hívt el.

A Kalevalában te vagy nekem a kakukktojás, azzal, hogy beviszel az előadásba egy kis humort.

• Ez nem csak rajtam múlik, Csaba a darabot úgy íratta, hogy pontosan tudta már az elején: kit, milyen szerepben akar látni és hogyan. Nagyon jó ez a csapat különben, nagyon szeretem őket.

Táncosként sokszor dolgoztál már színészekkel - a Katonásokkal, a Kolibrisekkel, most Horváth Csaba színészeivel - mik a tapasztalataid?

• Én nem ilyen kategóriákban gondolkozom. Azt gondolom, hogy ha valaki kimegy színpadra, az már színész, egy operaénekes egy Kovalik-darabban éppúgy, mint egy táncos Yvette-nél. De ha egy táncos úgy lép színpadra, hogy nincs mögötte személyiség, nekem aztán ugrálhat, akkor öt perc után megunom, felőlem a fején is foroghat. Vagy például hiába imádom a magyar néptáncot, egyszerűen bealszom, ha csak arról szól, hogy azt a hihetetlenül gazdag hagyományt a táncosok egy az egyben felpakolják a színpadra.

A színészek és táncosok munkamódszere között azért csak van különbség, nem?

• Persze, óriási. Ha az Yvette azt mondja, hogy gyere már be, akkor a táncos bejön - valami majd csak lesz. Ha ugyanezt mondja egy színésznek, akkor az visszakérdez, hogy miért, de miért ott jössz - vagyis nekiáll beszélgetni erről. Pedig nem beszélni kell, csak egyszerűen bejönni, ezt például a Csaba színészei tudják. A többiek mindig kérdéseket tesznek fel, hogy ez most mit jelent, ez miről szól... de nem akarom bántani, imádom őket! Trükköket, praktikus dolgokat sosem tanultam színészektől, de szakmai alázatot, azt annál inkább, mondjuk a Szacsavaytól. Vagy ha például azt nézem hetekig, hogyan próbál a Nagy Zsolt, abból is csomót lehet tanulni: ő például nem kezd el kérdezősködni soha, ha azt mondják neki, figyelj, legyél már fenyőfa, akkor ő fenyőfa lesz. Nem tudom, hogy hogy csinálja, de az lesz. Csak arra lehet rájönni ezekből a helyzetekből, hogy mennyire szabadon kell, hogy kezelje az ember saját magát, és hogy mennyire önkontroll nélkül kell próbálni. Én nagyon irigylem, ha valaki nem minősíti magát, nem gondolkozik azon, hogy vajon jó lesz-e a végeredmény, hanem csinálja, ami jön belőle. Én rendkívül nehezen próbálok, nem vagyok technikailag elég ügyes, néha meg akarok úszni dolgokat még most is. Neked ez munka?

• Á, dehogya! Mindig röhögök magamon, amikor megyek haza - miután például a Keresztes Tomival szétröhögtük magunkat a próbán - és szaladnak elélem a lányaim, hogy szia, apa, én meg mondom nekik, hogy jaj, gyerekek, picit hagyjatok most, ó, de fáradt vagyok, egész nap dolgoztam. Az előadás közben előfordul, hogy beleimprovizálsz?

• Én néha szeretném, de a többiek biztosan nem örülnének neki. Az Yvette a pontos munkát szereti, persze, azért nem kell kottára dolgoznom, megbízik bennem. Előfordul, hogy valakinek olyan erős a színpadi intelligenciája, hogy nem tud rosszat csinálni a színpadon, ilyen például a Zarnóczy Gizi: az én színpadi intelligenciám korántsem ilyen hibátlan, de mostanra azért már elég jól működik.

A tested változik attól, hogy tizenöt éve színpadon vagy?

• Semmilyen nagy lerobbanás nem ért eddig. Persze, lehet, hogy nem tudok lemenni reggel a lépcsőn, ez mindannyiunkkal megtörténik, de ebből a színpadon nem érzek semmit.

Milyen élmény volt fogyatékkal élő szereplőkkel dolgozni? Ilyenkor mindig kérdés, hogy a rendező vagy koreográfus "használja"-e, vagy valóban együtt dolgozik-e a fogyatékos szereplőkkel.

• Szerintem ha az ember nem profi, végzett színészekkel-táncosokkal, vagyis nem az erre a célra kiképzett "majmokkal" dolgozik, hanem máshonnan érkező szereplőkkel, fogyatékkal élőkkel, gyerekekkel, hajléktalanokkal stb., akkor ez a kérdés mindig felmerül, nem csak Yvette-nél, hanem a Baltazártól Jelelig mindenhol. Én bízom Yvette-ben, aki nagyon nyitott lény, és nem válogatja meg az embereket aszerint, hogy valaki vak-e, tolószékes-e vagy transzvesztita, és nem mutogatni akarja őket. A Vakodába is nagyon hosszú ideig jártunk a vak gyerekek közé, a Lélektánc próbái során is hosszú hónapokig együtt dolgoztunk a mozgássérült szereplőkkel, fontos tapasztalat volt. Amikor például három hónapon keresztül ott próbáltam, és egyik nap fáj a lábam, nem nyafoghattam, mert mondjuk ott volt Márkó, aki egy gyerektestben lakik felnőttként, és alig tud megmoccanni. Akkor azért leesett, hogy mi bajom is van, hiszen van három, makkegészséges gyerekem?! Ilyenkor helyükre kerülnek a dolgok.